

פרשת כִּי־תָבֹא הַתְּשֻׁעָה

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. דברים פרק כו, א-יא

(א) והיה כִּי־תָבֹא אֱלֹהֵי־אֲרָץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וִירֻשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ: (ב) וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁיתָּ כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה ... וְהִלַּכְתָּ אֵלֶיהֶם מִמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׂכַן שְׁמוֹ שָׁם: (ג) וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשַׁבַע ה' לְאֲבֹתֵינוּ לֵאמֹר לָנוּ: (ד) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּנָא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לְפָנָי מִזֶּבֶחַ ה' אֱלֹהֶיךָ: (ה) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִל אֲבִד אֲבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִם וַיִּגְר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עֲצוּם וְרַב: (ו) וַיִּרְעוּ אֲתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: (ז) וַנִּצְעַק אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת־עֲנִינוּ וְאֶת־עַמְלָנוּ וְאֶת־לַחֲצָנוּ: (ח) וַיֹּצִיאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבִמְרָא גָדֹל וּבְאֲתוֹת וּבְמִפְתָּיִם: (ט) וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתְּנוּ־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: (י) וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי ה' וְהִנְחִיתוּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ: (יא) וְשִׂמַּחְתָּ בְּכֹל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: ס

2. דברים פרק כו, יב-טו

(יב) כִּי תִכְלֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂי תְבוּאוֹתֶיךָ בַשָּׂנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה לְלוֹי לְגֵר לְיִתּוֹם וְלְאִלְמָנָה וְאָכְלוּ בְשַׁעְרֶיךָ וּשְׂבָעוּ: (יג) וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִי הַקֹּדֶשׁ מִרְהֲבִית וְגַם נִתְּתִיו לְלוֹי וְלְגֵר לְיִתּוֹם וְלְאִלְמָנָה כְּכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתִנִי לֹא־עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: (יד) לֹא־אֲכַלְתִּי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־בְעֵרְתִי מִמֶּנּוּ בְטֵמְאָה וְלֹא־נִתְּתִי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׂמַעְתִּי בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכָל אֲשֶׁר צִוִּיתִנִי: (טו) הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשְׁךָ מִרְהַשְׁמִים וּבְרַךְ אֶת־עַמְךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבֹתֵינוּ אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: ס

3. דברים פרק כז, ב-ח

(ב) וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֱלֹהֵי־אֲרָץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְהִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת וְשָׂדַת אֶתֶם בְּשִׂיד: (ג) וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרְךָ לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ ...: (ד) וְהָיָה בְּעֵבֶרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן תִּקְיִמוּ אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצִּוְהָ אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבֵל ...: (ה) וּבְנִיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ לְה' אֱלֹהֶיךָ מִזֶּבֶחַ אֲבָנִים לֹא־תִגְנֹף עֲלֵיהֶם בְּרֹזֶל: (ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לְה' אֱלֹהֶיךָ: (ז) וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שָׁם וְשִׂמַּחְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ: (ח) וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב: ס

4. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף לד עמוד א

ת"ר: וכתבתם - יכול יכתבנה על האבנים? נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה, מה להלן על הספר, אף כאן על הספר; או כלך לדרך זו: נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה, מה להלן על האבנים, אף כאן על האבנים? נראה למי דומה, דנין כתיבה הנוהגת לדורות מכתובה הנוהגת לדורות, ואין דנין כתיבה הנוהגת לדורות מכתובה שאינה נוהגת לדורות,

5. בכור שור דברים פרק כז פסוק ג

וכתבת עליהן: שחקו התורה באותן אבנים, כדי שתהא מקויימת ונוכרת באותן אבנים.

6. אבן עזרא דברים פרק כז פסוק ג

למען - כי השם יעזרך אם החלות לשמור מצותיו. וזאת המצוה הראשונה לביאתם לבנות להם מזבח חדש להודות לשם שהחלו להיותם בארץ:

7. בראשית פרק כח, י-כב

(י) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֶרְנָה: (יא) וַיִּפְגַע בְּמִקְוֹם וַיִּלֶן שָׁם כִּי־בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמִּקְוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֹם הַהוּא: (יב) וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סֹלֶם מַצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ מְגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וִירְדִים בּוֹ: (יג) וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעְךָ: .. (טו) וְהִנֵּה אֲנִכִּי עֹמֵד וּשְׁמֵרְתֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתֶיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִסְעִיתִי אֶת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ: ... (יח) וַיִּשְׁכֶם יַעֲקֹב בְּבִקְרָא וַיִּקַּח אֶת־הָאֲבָן אֲשֶׁר־שָׁם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל־רֵאשָׁהּ: (יט) וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמִּקְוֹם הַהוּא בֵּית־אֵל וְאוּלָם לְוֹז שֵׁם־הָעִיר לְרֵאשֵׁנָה: (כ) וַיִּזְרַע יַעֲקֹב גֵּדֵר לְאִמָּר אִסְיָהּ אֱלֹהִים עֹמְדֵי וּשְׁמֵרְנֵי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִּי הוֹלֵךְ

וַתְּוֹלֵי לֶחֶם לְאָכַל וּבָגַד לְלַבֵּשׁ: (כא) וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶלְבִּית אֲבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים: (כב) וְהָאָבִן הַזֶּאת אֲשֶׁר־שָׁמְתִי מִצָּבָה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתְּוֹלֵי עֶשֶׂר אֲעַשְׂהָנּוּ לָךְ:
8. **בראשית פרק ג, כג-כד**

(כג) וַיִּשְׁלַחְהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֶּן־עֵדֶן לְעַבְדֹת אֶת־הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: (כד) וַיִּגְרַשׁ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁכֵן מִקֶּדֶם לְגִן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרִבִּים וְאֵת לֶהֱטֵ הַחֲרִב הַמֵּתֵהֶפֶכֶת לְשֹׁמֵר אֶת־דָּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:
9. **בראשית פרק ב, טו-יז**

(טו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיִּנְחָהוּ בְּגִן־עֵדֶן לְעַבְדָּה וּלְשִׁמְרָה: (טז) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ־הַגֶּן אָכַל תֹּאכַל: (יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת:
10. **משנה מסכת בכורים פרק ג**

(א) כִּיצַד מִפְּרִישֵׁי הַבְּכוּרִים, יוֹרֵד אָדָם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְרוֹאֶה תְּאֵנָה שְׂבֵכָה, אֶשְׁכּוֹל שְׂבֵכָר, רִמּוֹן שְׂבֵכָר, קוֹשֶׁרֶת בְּגָמִי, וְאוֹמֵר, הֲרִי אֵלוֹ בְּכוּרִים.
11. **ספר מאור ושמש - פרשת כי תבוא - ר' קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין מקראקא**

ראוי לשים לב בפרשה זו הרבה. א) מה טעם מצות ביכורים, ... ב) גם מה טעם אמירת ארמי אובד אבי במצוה זו ... ד) גם למה מזכירין יציאת מצרים אצל הבאת ביכורים. ... ח) גם ראוי להתבונן סמיכת המקראות שסמוך לפרשה זו פרשת וידוי מעשר ואחר כך אמר היום הזה ה' אלהיך מצוך, לשון היום הזה צריך ביאור. ... ובספר משנה תורה לכולי עלמא דרשינן סמוכין (בבמות ד. ט) גם למעלה פירש רש"י אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה כורך עליה גמי ואומר הרי זו ביכורים, יש להבין למה בחר בלשונו בתאנה יותר מכל שבעת המינים שחייבות בביכורים. אמנם לא תכון התורה והעבודה האמיתית רק כשיזדכך האדם תחילה נפשו הבהמית המתאוה, כי כל עוד שלא טיהר גופו וזיכך אותו מן החומריות עודנו הוא שקול בפלס מאזנים פעם יגבר שכלו על החומר ויעשה מצוה ופעם הוא להיפוך חס ושלוש, לכן כל האדם הבא לכנוס בפתח עבודת ה' צריך תחילה להדיח מקרבו גיעול זוהמת הנחש הקדמוני אשר מצידו האדם חומד ומתאוה להבלי העולם ומאווי הגשמיות, וזוהמת הנחש בא לאדם על ידי חטא אדם הראשון: והנה בחטא אדם הראשון נחלקו חז"ל בפרטו מה היה, ומהם אמרו שעיקר החטא היה על ידי שמיהר להזדווג קודם שבת, שבאם היה ממתין ליום השבת לא היה מקום לסיטרא דמסאבא להתאחו בו. אמנם הכל הולך אל מקום אחד והיוצא מדבריהם שהחטא היה על ידי שמיהר למלאות תאוותו מצד הסתנות הנחש קודם זמנו. ולזה אמרו חז"ל (בראשית רבה יט, ה) על חוה ששחטה ענבים, רמזו בזה שאכלה פגה קודם זמנו מצד התאוה כמאמר הכתוב (בראשית ג, ה) כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וגו', ועל ידי זה גרמו מיתה לדורות, ונאמר לאדם (שם, יט) כי עפר אתה ואל עפר תשוב כי על ידי זוהמת הנחש שהוטל באדם אי אפשר להזדכך מהחומריות לגמרי רק על ידי קבורה שעל ידי יתעכל הבשר הבהמיות ויהיו נקיים מכל סיג לתחית המתים, וזהו ענין חיבוט הקבר להפריד זוהמת הנחש מהאדם: וחטא אדם הראשון גרם לאבותינו שירדו למצרים ללקט ניצוצות הקדושות שנפלו במאה ושלושים שנה שפירש אדם הראשון מחוה. ... וזהו טעם מצות הבאת ביכורים כי מטבע האדם מצד חומריותו ונפשו הבהמית בעת יראה ביכורה בטרם קיץ, באווה נפשו וחמדתו וגודל תאוותו בעודו בכפו יבלענה וחשש ה' יתברך פן בבואם אל ארץ חמדה וגפן ותאנה ורמון דברים שנפשו של האדם מחמדתו, יתמשכו חס ושלוש אחרי תאוותם ויחזור הדבר לקלוקלו, על כן גזר אומר שיחסמו תאוותם ותאנה ורמון המתבכרים תחילה ימשוך ידיו מהם, ובעת תגבורת יקוד תבערת התאוה אשר מטבע האדם שבדבר המתבכר וזה ימים אשר לא נמצא הפרי ההיא הוא חומד לה מאד, אז מצווה מפי הגבורה שימשול ברוחו ועל כביר תאוותו ויכניע יצרו לשמור הפרי ההוא לשם ה' יתברך ולהעלותה למקום אשר בחר אל הכהן משרת דר מעון היודע להעלות הניצוצות הקדושים: וזהו רמזו חז"ל באומרם אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה כורך עליה גמי, ביאורו כמדומה לי ששמענוהו מאדמו"ר הרב הקדוש רבן של כל בני הגולה מו"ה אלימלך זצוק"ל שהאדם היורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה ונפשו מחמדת לאוכלה ותבערת תאוותו תוקד בקרבו אז יכרוך עליה גמי, ביאורו שיחסום בעד תאוותו ויסגור בעדה על ידי שיזכור כי בשר הוא ומחר יעלו עשבים ודשאים על לחיו, ועל מה זה נגזר על הגוף שיתבלה בעפר אם לא מחמת חטא אדם הראשון שהיתה על ידי שנטה אחרי התאוה וגרם על ידי זה שנתדבק בו ובזרעו אחריו חלאת זוהמת נחש הקדמוני שאי אפשר להפרידו אם לא על ידי מיתה וקבורה, ועל ידי זה ישליך תאוותו מנגד בכדי לזכך חומריותו בעודנו

בחיים חיותו ולבל יוסיף להתגאל בחמדת תבל ומטעמים הערבים לחיך. ומחמת זה נקט תאנה שעץ שאכל אדם הראשון קא סבר שתאנה היתה (ברכות מ.), וכמו שפירש רש"י על פסוק (בראשית ג, ז) ויתפרו עלה תאנה בדבר שקלקלו בו נתקנו: וזה הוא גם כן טעם עיטור ביכורים בפירות מאותו המין היותר יפים שיהיה מלחמתו וכבישת יצרו יותר גדול בערך, שהגם שהם נאים ביותר עם כל זה הוא כובש תאותו ומושל ברוחו מתחילת לקיטתו עד שיביאם לבית הבחירה. ולכן היו לנים ברחוב כמו ששנינו במסכת ביכורים (פ"ג מ"ב) בכדי שלא יפרוץ אחד מהם הדבר להתאות אליהם ולאכלם בהיותו לבדו בבית מלון בדרך. ולכן אחר שטרחו כל אותו הדרך ומשלו ברוחם וסבלו תאותם עד שבאו אל בית המקדש, אז בבואם לירושלים כל בעלי האומניות היו עומדים מפניהם מחמת שקידשו את עצמם בכל אותו הטורח לזכך חומריותם: ולכן אמר הכתוב וענית ואמרת לפני ה' אלהיך וגו', ביאורו אחר שתענה את עצמך ותחסום תאותך אז תבין גודל מעלת הזדככות החומר ותתן שבח והודיה למקום ברוך הוא שזיכה אותך למעלה זו. ותאמר לפני ה' ארמי אובד אבי רומז לחש רמאה נחש הקדמוני שביקש לאבד את אבי הראשון הוא אדם הראשון אבי כל באי עולם במה שהשיא את חוה לאכול מעץ הדעת, ומפני זה הוכרחו אבותינו לירד מצרימה לתקן חטא אדם הראשון לזכך חומריותם ולהוציא משם ניצוצות הקדושות שנפלו לשם וכו'. ויהי שם לגוי גדול עצום ורב וגו', שכן עלתה בידם שהוציאו ניצוצות הרבה מאד, ולכן וירעו אותנו המצרים ויענונו וגו' הכל היה כדי לזכך אותם ולצרפם ככסף בכור עוני שעל ידי זה נשבר כח תאותם. ומטעם זה מזכירין כאן מה שנעשה להם במצרים בפרישות דרך ארץ והשלכת הבנים ליאור וגודל הדחק, יען כי כל זה היה לשבר כח תאותם לבל יתאוו לדבר ערוה ויהיו בחונים כזהב מכל סיג וחלאת זוהמת הנחש. ולכן נצטוונו מצות ביכורים בכדי שלא נמשך עוד אחר תאוות לבנו ולא יתערבו בתוכנו סיגי תאוות החומריות: ומזה נבין מאמר הכתוב ועתה הנה הבאתי, ביאורו ועתה אחר אשר כל זה עבר על נפשינו עבור חטא אדם הראשון שנמשך אחר התאוה, על כן הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה ולא אתמשך עוד אחר תאוות הגשמיות שמטבעו להתאות לפרי המתחדש משנה לשנה בעת שנתבכרה: ומטעם זה סמך למצות הבאת ביכורים וידוי מעשר, שגם מצות מעשר שני טעם העלאתו לירושלים הוא בכדי להזמין על שולחנו כהני ה' והלויים בכדי שילמוד מאתם סדרי עבודת ה' ואכילתם בקדושה והזדככות החומריות, וכמו שאמר הרב בוצינא קדישא רבינו מנחם מענדיל מרימאנוב זצוק"ל על פסוק (דברים יד, כב כג) עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה למען תלמד ליראה את ה' וגו' שעל ידי שהיה מעלה מעשר שני לירושלים וקורא לעובדי ה' העומדים שם לשרת לפני ה' לאכול אתו מעלה מעשר שני לירושלים וקורא לעובדי ה' העומדים שם לשרת לפני ה' לאכול אתו על ידי זה הוא לומד מהם יראת ה':

12. בראשית פרק ד, ג-ד

(ג) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרֵי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה' : (ד) וְהִבֵּל הֵבִיא גַם־הוּא מִפְּרֵי תְּבֵאוֹת צֹאֵן וּמִחֲלֵבֵהֶן וַיִּשַׁע ה' אֶל־הִבֵּל וְאֶל־מִנְחָתוֹ :

13. רבנו בחיי על בראשית פרק ד פסוק ג

מפרי האדמה. היה לו להביא ביכורים מפרי האילן משבעת המינים, אבל יגיד הכתוב פחיתותו וצרות עינו כי היה איש רע עין. וזה שלא אמר מראשית פרי האדמה אבל מפרי האדמה כלומר מן הפחות שבכל, וזרע פשתן היה כמו שדרשו חז"ל (תנחומא בראשית ט). והכתובים יורו כן כי על כן קיצר במנחתו שלא היתה רצויה והאריך במנחתו של הבל הרצויה, וזהו שאמר מבכורות צאנו ומחלבהן כי הבל הביא ביכורים מדבר הראוי לקרבן, וקין הביא פירות שאינם ראויים לקרבן ולא ביכורי פירות אלא פחות שבפירות. וכן דרשו במדרש (בראשית רבה כב, ה) משל לעבד שאוכל את הבכורות ומשגר למלך את הסייפות כלומר האחרונות. תרגום ירושלמי ובקטן כילה, סייף (בראשית מד, יב):

14. ספר שם משמואל - פרשת תבוא - שנת תרע"ג

וכן יש לומר דענין מצות ביכורים הוא היות אדם מצטער ועובד כל השנה את אדמתו כדי להוציא ממנה פירות, ועתה כשרואה פרי מעשיו, הרי הגיע לתכלית הנרצה, ונתעוררה בו שמחה גשמית ויכול לבוא לידי דיבוק בגשמיות, לזה באה המצוה להחזיר הכל להש"י, הודאה והשתחוויה, ולראות את עצמו שהוא בלתי ראוי להגיע לזה, אלא הכל הוא בחסד ה', ועי"ז הוא מתדבק בתוספת אהבה להש"י, ובש"ס ערכין (י"א). ושמחת בכל הטוב זה שירה,

היינו כי ענין השירה הוא דביקות אהבה למעלה מהכלים, וכבר אמרנו הרמז במשנה שבת כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר :

15. דברים פרק ח, ז-יח

(ז) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמות יצאים בבקעה ובהר : (ח) ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש : (ט) ארץ אשר לא במסכנת תאכל בנה לחם לא יתחסר כל בנה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחלב נחשת : (י) ואכלת ושבעת וברכת אתה' אלהיך עלה ארץ הטבה אשר נתת לך : (יא) השמר לך פרת שפח אתה' אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצוה היום : (יב) פרתאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת : ... (יז) ואמרת בלבבך פחלי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה : (יח) וזכרת אתה' אלהיך כי הוא הנתן לך פח לעשות חיל למען הקים את בריתו אשר נשבע לאבתך פיוס הזה :

16. דברים פרק כח, כח

(כח) יפקה ה' בשגעון ובעורון ובתמהון לבב :

17. רש"י הירש דברים פרק כח פסוק כח

ובתמהון לבב : חוסר בהירות, ערפול של הרגשות, המחשבות והדימויים (ראה פ"י בראשית מג, לג).

18. העמק דבר דברים פרק כח פסוק כח

יככה ה'. באיזה מקום תהי' מכה הגורמת כליון בזה האופן שתהי' בשגעון. קלקול הדעת שלא תתבונן להיות נשמר מאוה"ע : **ובעורון.** מעט אנשים שלא יהיה בחסרון דעת, אבל לא יראו את הרע שבא עליהם : **ובתמהון לבב.** חלק מהם שיראו וגם יבינו הרע, אבל מאוטם הלב שיהיו כאבן מבלי יוכל עשות מאומה עד

19. דברים פרק כח, א-ב

(א) והזה אס-שמוע תשמע בקול ה' אלהיך לשמר לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוה היום ונתת ה' אלהיך עליון על פלגיו הארץ : (ב) ובאו עליך פלהברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול ה' אלהיך :

20. בראשית פרק ג, ז-ח

ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת : וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן לריח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלהים בתוך עץ הגן :

21. תיקוני זוהר תקונא תשעה וחמשין דף צג עמוד א

ומה אמר לה (שם) ויאמר הנחש אל האשה אף כי אמר אלהיים לא תאכלו מפל עץ הגן, וקודשא בריך הוא לא אמר, אלא מפל עץ הגן אכל תאכל, דאיהו לא מני ליה דלא למיכל אלא מעץ הדעת טוב ורע, דאיהו ערבוביא דטוב ורע, אילנא דשקרא, חד בלב וחד בפה, לביה מלי שקרא, ופתי בפומיה במלין דקשוט :

22. ר' צדוק הכהן מלובלין - ליקוטי מאמרים עמוד נט

מזה הוזהר דודאי מה שידע שהוא רע יש לו לב בשר לשנות לבו שלא יעשה רק יש טעות בידיעה וחכמה שאומר לטוב רע ולרע טוב, וזהו מצד עץ הדעת טוב ורע שבו יש ערבוביא ומזה הוזהר, וכשחטא בחכמה ואכל לומר לרע טוב אז נתגרש מגן ומעץ החיים דהיינו שניתן לו לב האבן תחת לב בשר,

23. ספר שפת אמת - דברים - פרשת תבא - שנת [תרנ"ה]

המשך מצות ביכורים למחיות עמלק דכ' ראשית גוים ע' ואחריתו עדי אובד כמ"ש בפרוח רשעים כ' עשב כו' להשמידם ע"ע. כי עמלק היא חלק הסטי"א מוץ ותבן שנתערב ע"י החטא כמ"ש ארורה האדמה כו' בעצבון תאכלנה כו' וקוץ ודרדר תצמיח רמז מלחמה לה' בעמלק מדר דר על דרדר הנ"ל. שלעולם צריכין מלחמה להעביר הפסולת ותערובות מחלק הסטי"א לכן עשו היי בכור ויצא ראשונה כמו הקש שגדל מקודם. ואח"כ בא האוכל ונאבד מעשו הבכורה כמ"ש ויבז. ויעקב בזכותו זכה אל הבכורה כמ"ש בני בכורי ישראל. וע"י מצות הביכורים שמביאין הראשית לבהמ"ק מוציאין הפירות מארור לברוך. ולכן כ' אח"כ ושמת בכל הטוב היפך ממ"ש בעצבון תאכלנה. וע"ז כ' אכל בשמחה לחמך כו' כי כבר רצה אלקים כו' כשנותנין הראשית לשמים. ולכן מזכירין יצ"מ על הביכורים כמ"ש בחג הפסח מזה. כי הגזירה היי בעצבון תאכלנה כל ימי חיך אך ביצ"מ הכין הקב"ה לנו שע"י זכירת יצ"מ כבר יצאנו בגלות מצרים ידי עצבון. וז"ש לחם עוני שעונין עליו דברים כמ"ש וענית ואמרת כו' וע"י זכירה זו מוציא הלחם מארור לברוך. רמז לדבר כ' התם כל ימי חיך וכי למען תזכור כו' יום צמא"מ כל ימי חיך :